

Politechnika Łódzka
Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska
Instytut Architektury i Urbanistyki

Streszczenie pracy doktorskiej

mgr inż. arch. Katarzyny Wyszackiej

„Idea labiryntu w architekturze w XX i XXI wieku”

Rozprawa stanowi próbę zbadania zjawiska wykorzystania idei labiryntu we współczesnym, architektonicznym wymiarze. Autorka pracy prezentuje tezę, w której labirynt stał się znakiem architektów, którzy utracili poczucie bezpieczeństwa i wykazywali chęć protestu wobec zastanej przestrzeni społeczno - kulturowej. Przedstawione w pracy obiekty architektury labiryntu pozwalają dostrzec twórcze gesty, które zwrócone są ku przemianie naruszającej dotychczasowy porządek życia. Tytułowa idea wciąż się odradzała w momentach kryzysu wartości, refleksji nad nieprzejrzystością świata. Archetyp labiryntu pojawia się jako element świadomych inspiracji architektów w XX i w XXI wieku, stając się przestrzennym wyrazem czasów niepokoju, wątpliwości i poszukiwań.

Labirynt w świecie architektury XX wieku przedstawiony jest jako narzędzie w rękach artystów, którzy wykorzystują go do ukazania sprzeciwu wobec modernistycznej ideologii architektonicznej lub służące wyrażeniu sprzeciwu skierowanego w stronę ustrojów politycznych ograniczających wolność jednostek. Staje się również instrumentem do kultywowania uniwersalnego języka architektonicznego wobec memoriałów upamiętniających tragiczne wydarzenia z przeszłości. Idea labiryntu pojawiająca się wśród architektury ubiegłego wieku wspierała także odchodzenie od myśli funkcjonalizmu w sferze urbanistyki. Badania nad architekturą tego okresu doprowadziły do ukazania odniesień do postmodernistycznych nurtów: strukturalizmu, dekonstruktywizmu oraz konceptualizmu, które wykorzystują irracjonalne doświadczenie labiryntu. W rozprawie opisywane są również przykłady architektury XXI wieku. Inspiracje pradawnym symbolem pozwalały rozwinąć uniwersalny charakter budowli, zmniejszały wpływ narracji twórców oraz wspierały

rozprzestrzeniający styl życia charakteryzujący się zmiennością, szybkością. Praca prezentuje również wizję tworzenia labiryntowych instalacji przestrzennych, które wpisują się we współczesny rytm życia oraz popularyzują ograniczenie konsumpcjonizmu. Podane w pracy przykłady potwierdzają wykorzystywanie omawianej idei we wszystkich skalach: od rzeźbiarskich elementów wzbogacających architekturę, przez budynek, miasto, aż po formy klasyfikujące się pomiędzy wymienionymi grupami. Tendencje architektoniczne XXI wieku pokazują, że projektanci inspirowali się tematem labiryntu w obszarze architektury mieszkalnej, sakralnej oraz użyteczności publicznej.

Tworzenie obrazu labiryntu na przestrzeni czasu wskazuje ciągły powrót do pytań związanych z naszym życiem, losem oraz kondycją ludzkiej egzystencji. Nieprzerwany okres funkcjonowania archetypu w ludzkiej świadomości podkreślał jego ponadczasowość. Podane w rozprawie przykłady architektury ukazują przede wszystkim współczesny i aktualny wymiar pradawnego symbolu. Twórcy XX i XXI wieku zwiększają popularność przedmiotu badań w charakterze inspiracji architektonicznych, tworząc nowe wizje architektury przyszłości, wykraczające ponad konwencję.